

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Інформаційний бюлетень
Випуск № 5 • Лютий 2020 р.

«СТУДЕНТСЬКИЙ ПЛАГІАТ, ЧАСТИНА 1. ХТО ВИНЕН?»

Наш бюлетень крокує до теми заходів, які допоможуть викладачам поліпшити якість та запобігати плагіату у письмових роботах (курсівих, есеях тощо), що їх готують студенти упродовж семестру.

На шляху до цього сюжету слід поговорити про складний комплекс причин, які знижують якість студентських робіт. Деякі з цих причин можна успішно долати.

«Ми віримо, що кращим початком розв'язання виклику студентського плагіату є посилення кваліфікації й обізнаності викладачів»

Mariann Løkse, Mariann Solberg ^[1]

ЩО ПОГІРШУЄ ЯКІСТЬ ПИСЬМОВИХ РОБІТ СТУДЕНТІВ?

Масштабне дослідження «Вплив політик щодо плагіату у вищій освіті в Європі» зробило висновок, що причиною студентського плагіату частіше є нестача навичок академічного письма і знань дослідницьких методів, аніж свідоме прагнення обманути. ^[2] Студенти, отже, часто копіюють свої роботи з інтернету не лише тому, що це технічно просто зробити або що таке списування є невмирущою традицією. Причиною може бути недостатнє, несистематичне, неякісне навчання студентів належному академічному письму, його правилам, алгоритмові підготовки такої письмової роботи, якою студент й викладач пишатимуться.

На те є свої чинники. Зокрема, письмовими роботами студентів у навчальному процесі часто нехтують. Так, лише 28% українських студентів і 16% викладачів, опитаних у 2015 р., вважають кількість виконаних письмових робіт фактором забезпечення високої оцінки. Тоді як кожен другий респондент назвав таким фактором високу відвідуваність, а близько 70% учасників опитування — активну участь студентів у заняттях. ^[3] Але ж ані відвідуваність, ані участь не свідчать про досягнення жодного результату навчання — й вони виявилися удвічі-учетверо (!) важливішими критеріями оцінювання, аніж письмові роботи, які дійсно розвивають чимало компетентностей студентів.

Себто письмові роботи не будуть якісними, поки основним критерієм оцінювання результатів навчання студентів є запам'ятовування й відтворення інформації, а не розвиток критичного і логічного мислення.

«Оцінювання визначає те, що студенти вважають важливим, як вони проводять свій час і ким себе вбачають як студентів, а згодом як випускників... Якщо ви бажаєте змінити навчання студентів, то змініть методику оцінювання»

Brown and Pendlebury, 1997 ^[4]

ЯК СТУДЕНТІВ ШТОВХАЄ ДО ПЛАГІАТУ СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ?

Часто студенти скорочують час і зменшують власні зусилля на підготовку письмових робіт, тому що їх до цього підштовхують особливості навчального процесу, такі як:

- нестача навчального часу на навчання студентів належному академічному письму;
- необхідність одночасно готувати кілька письмових робіт з різних предметів, наприклад, наприкінці семестру;
- вимога про великий обсяг тексту роботи;
- короткий термін, відведений на підготовку об'ємної роботи.

Коли Ви, наприклад, даєте студенту завдання підготувати курсову роботу на 25 стор., то зважайте, що мінімальна кількість часу на якісну підготовку студентом 1 стор. роботи може становити 3-5 годин. ^[5] Тоді програма Вашої дисципліни має передбачати, що студент витратить 75-125 годин самостійної роботи на підготовку курсової. Переконайтеся, що цей час виділений у програмі дисципліни, або зменшіть вимоги до обсягу.

ЯКІ ТИПИ ЗАВДАНЬ ПРОВОКУЮТЬ ПЛАГІАТ?

Деякі способи укладання і види завдань можуть провокувати плагіат у письмових та списування в екзаменаційних роботах студентів:

- запропонувати студентам підготовку **реферату** з теоретичного питання із єдиною вимогою «обсяг 10-15 сторінок»;

- не змінювати тип завдання (наприклад, написати есей) і пропонувані його теми з року в рік;
- не пояснювати студентам вимоги до роботи ані письмово, ані усно;
- пояснювати студентам вимоги, але робити це рівно один раз;
- встановити розмиті (неконкретні, суб'єктивні) критерії оцінювання роботи (наприклад, «робота виконана на високому рівні») або не встановлювати їх зовсім;
- надати оцінці за велику письмову роботу вагу 5-10% у загальній оцінці за курс;
- назвати пропоновану студентам письмову роботу (майже) так само, як і параграфи у підручнику з предмета, або скористатися назвами сторінок Вікіпедії;
- при формулюванні теми роботи використати дієслова з двох долішніх щаблів таксономії Блума («поясніть...», «назвіть...», «перелічте...», «напишіть власними словами...» тощо);
- застосувати дві попередні поради при укладанні переліку екзаменаційних питань;
- перевіряти роботи студентів «по діагоналі»: сьогоднішні студенти неодмінно перекажуть своїм наступникам, що викладач не читає їхні тексти;
- не застосовувати жодних санкцій до студентів, які здають спігійовані роботи.

Отже, неякісне завдання «на вході» — неякісна робота «на виході». Недостатня підтримка, консультування, допомога й пояснення викладача, дефіцит часу — причини плагіату, що їх часто наводять студенти.

ЯКІ ЩЕ ФАКТОРИ ПІДВИЩУЮТЬ ЙМОВІРНІСТЬ СТУДЕНТСЬКОГО ПЛАГІАТУ?

Таких факторів чимало. Одне з досліджень свідчить, що до плагіату частіше вдаються слабші студенти та ті студенти, які плагійовали раніше.^[6] Тому навчання належному академічному письму слід розпочинати ще на перших курсах університету, якщо не у середній школі. Слабші студенти потребують більшої підтримки з боку викладачів. Вони можуть мати недостатній досвід академічного письма і побоюватися, що не виконають роботу на належному рівні, а тому нададуть перевагу замовленню такої роботи в інших осіб. Проблемами таких студентів можуть бути невпевненість у власних силах, а також погане володіння письмовою українською мовою.

Коли один викладач встановлює належні вимоги до робіт студентів, а викладачі з інших предметів байдужі до плагіату, це погіршує стан академічного середовища університету. А адміністрація університету може докладати замало зусиль до запровадження політики нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності.

Культура академічної доброчесності прямо конфліктує з культурою списування. Одержати високу оцінку за швидко скопійовану з інтернету роботу — неабияка підстава для гордоців студента. Аргументові «всі списують, то чому мені не можна?» складно опонувати.

Сучасний досвід знає чимало інструментів, спрямованих на мінімізацію окреслених факторів. Поговорімо про них наступного разу.

Джерела, що допомогли підготувати цей випуск бюлетеня:

1. Løkse M., Solbergoumans M. Strengthening Teacher Qualifications to Prevent Student Plagiarism — Presentation of an Online Course and Discussion of a Strategy. In: Plagiarism across Europe and Beyond 2015. Conference Proceedings. June 10-12, 2015. Brno, Czech Republic. P. 25. URL: <https://tinyurl.com/wsew705>.
2. T. Bretag (ed.), Handbook of Academic Integrity, 2016. DOI 10.1007/978-981-287-098-8_3. Chapter 5.
3. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку. Слайд 22. URL: http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/material.pdf.
4. Dr Julie Baldy Currens, Ian Hall. Teaching Excellence: UK (and Global) Experience. Доповідь на Україно-британському форумі «Досконалість викладання і навчання у вищій освіті» 04.12.2019 р. Слайд 27. URL: http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/uk_experience_-_ian_hall_julie_baldry_currens.pdf.
5. Володимир Бахрушин, Євген Ніколаєв. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. С. 7. URL: <https://tinyurl.com/v6lg7wt>.
6. Jude Carroll and Carl-Mikael Zetterling. Guiding Students away from Plagiarism. KHT, 2009. P. 17-18. URL: <https://tinyurl.com/ucmnlr7>.

• РОЗДРУКУЙТЕ ЦЕЙ БЮЛЕТЕНЬ НА ВЕЛИКОМУ ПАПЕРІ — МАТИМЕТЕ ФАЙНИЙ ПОСТЕР •

БЮЛЕТЕНЬ ПІДГОТУВАВ ЄВГЕН НІКОЛАЄВ. БЮЛЕТЕНЬ РОЗМІЩЕНИЙ НА РЕСУРСІ WWW.SAIUP.ORG.UA

Дана публікація стала можливою завдяки підтримці американського народу відповідно до грантового договору № SLMAQM17CA2015 з Посольством США в Україні. Думки, висловлені тут, належать авторам і не обов'язково відображають точку зору Посольства США в Україні чи Уряду США.

